

Onderwijskwaliteit Professionele leraren doen ertoe

Letizia Gambi en Kristof De Witte van de KULeuven analyseerden de resultaten van de interdiocesane proeven in de zesde leerjaren van het katholiek onderwijs. Vooral voor Nederlands en wiskunde blijven de resultaten dalen. Belangrijkste boodschap blijft dat het de leraar en het schoolteam zijn die ertoe doen. Die aanbeveling zou zo van het COV kunnen komen: zorg voor een sterke lerarenopleiding, een goede omkadering en begeleiding van startende leraren, een stimulerend én veilig beleid voor ervaren leraren, voldoende professionalisering en kansen op uitwisseling. Kortom: bescherm het beroep, lever niet in op de kwaliteit van de professionals en geef hen de omkadering en de groeikansen die ze verdienen.

Sinds 2019 gaan de resultaten voor Nederlands, Frans, wiskunde en wetenschappen & techniek er jaarlijks op achteruit. In 2009 haalde nog 76% van de leerlingen de eindtermen rond cijferen. In 2021 is dat nog maar 54%. De negatieve trend lijkt de laatste jaren nog te versterken. Die dalende resultaten beheersen al langer de berichtgeving over onderwijs. Ook de PISA resultaten¹ gaven die daling al aan, niet alleen voor ons land trouwens. Het verschil met PISA is dat deze studie gebeurde met toetsen die gebaseerd zijn op het Vlaams curriculum.

Aantal laagpresteerders stijgt, aantal hoogpresteerders daalt

Ook de stijging van het aantal laagpresteerders en daling van de hoogpresteerders is niet nieuw en niet typisch Vlaams. Ook in andere OESO-landen is het helaas een trend. Voor 2022 stelden de onderzoekers een uitgesproken daling vast van de resultaten van de sterkste leerlingen voor Nederlands. Ook voor wiskunde is die daling er, maar die is in 2022 niet versterkt. De ongelijkheid in een school tussen de hoog- en laagpresteerders is sinds 2020 niet toegenomen maar blijft wel te hoog. De ongelijkheid tussen scholen blijft

daarentegen toenemen. Bovendien daalden de resultaten voor Nederlands sterker in stedelijke gebieden en heeft ook de sociaaleconomische situatie van leerlingen invloed op de cijfers voor Nederlands en wiskunde.

Impact van de schoolsluitingen

Schoolsluitingen hadden tijdens de pandemie vooral een impact op de leerprestaties als ze langer duurden én als het onderwijsstelsel er niet op voorbereid was. Dat laatste was in Vlaanderen, volgens Gambi en De Witte, zeker het geval. Op het vlak van ICT stonden we in het basisonderwijs lang niet ver genoeg om meteen kwaliteitsvol en effectief te kunnen inzetten op afstandsonderwijs. Dat versterkte het negatieve effect van de schoolsluitingen. Vandaag zien we de effecten van een inhaalbeweging. Toch blijft het COV aandringen op een langetermijn plan met voldoende financiering en professionaliseringskansen voor de toekomst.

Impact van het lerarentekort

In 2021 ondervond 45% van de scholen geen probleem bij het invullen van vacatures. In 2022 daalde dat aantal naar 30%. Dat wil zeggen dat er leraren tekort zijn in 7 op de 10 scholen. La-

gere scholen proberen de gaten te vullen met bijvoorbeeld het inzetten van de zorgcoördinator, maar dat wil zeggen dat een echt zorgbeleid, gericht op alle leerlingen, even on hold wordt gezet. Gambi en De Witte bevestigen ook dat er sinds de pandemie een gevoelige verhoging is van het aantal afwezige leraren door ziekte. Samen met de krapte op de arbeidsmarkt, zorgt dit voor een moeilijke situatie in onze scholen. De onderzoekers stelden bovendien vast dat scholen die een vacature niet ingevuld kregen, meer leerovertraging opliepen. Dat lijkt niet meer dan logisch.

Invloed van de leraar

De onderzoekers constateerden dat scholen met een minder ervaren lerarenkorps er minder goed in slagen om de leerovertraging te beperken dan scholen met een ervaren lerarenkorps. Opnieuw is duidelijk dat de eis van het COV om te blijven kiezen voor een stevig lerarenambt mét diploma echt gegrond is. Ons onderwijs heeft professionals nodig!

Ook ziekteverzuim heeft zijn invloed op de leerprestaties van de leerlingen. Zelfs als scholen erin slagen om een vervanger te vinden, dan nog is de kans groot dat die minder ervaren is, soms zelfs nog geen diploma heeft, en ook vaker van school naar school hopt zodat leerlingen telkens een andere vervanger krijgen. Net zoals het COV pleiten Gambi en De Witte voor een betere en gerichte ondersteuning van het onderwijspersoneel met een preventief beleid om ziekte en uitval zoveel mogelijk te voorkomen.

Conclusie

De afgelopen vijf jaar werd telkens opnieuw een daling van de onderwijskwaliteit vastgesteld. Daaruit blijkt hoe moeilijk het is om het tij te

keren. Het is lastig om een leerovertraging weg te werken én door de groeiende diversiteit in de klassen is het ook lastig om die achterstanden globaal aan te pakken. Het is evident dat leraren er naar streven dat zoveel mogelijk leerlingen de minimumdoelen bereiken. Maar dat wil ook zeggen dat ze vooral op de zwakke leerlingen focussen waardoor de resultaten van de sterkere leerlingen ook achteruit gaan. Gambi en De Witte willen dat ouders en leerlingen zelf meer ambitie tonen op vlak van onderwijs. Ze roepen leraren ook op om hoge verwachtingen te blijven stellen in alle leerlingen.

Het onderzoek bewijst dat we ook met de bestaande testen een goed zicht kunnen krijgen op de kwaliteit van ons onderwijs en dat we er lessen uit kunnen trekken. Als COV zien we vooral bevestigd dat professionele leraren ertoe doen en dat we die piste onder geen beding mogen verlaten.

1. Programme for International Student Assessment (PISA) is een internationaal vergelijkend onderzoek op initiatief van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

Het is duidelijk dat onze eis om te blijven kiezen voor een stevig lerarenambt mét diploma echt gegrond is.